27/10/2020

“Το μόνον της λύπης εξάλειπτρον”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας

Του Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

Στρέφουμε και πάλι σήμερα τη σκέψη μας, μα πολύ περισσότερο την καρδιά μας, στο πρόσωπο της Υπεραγίας Θεοτόκου. Για εμάς τους Ορθοδόξους Χριστιανούς, η Παναγία είναι «των θλιβομένων η χαρά, των αδικουμένων η προστάτις, των πενομένων η τροφή, και η βακτηρία των τυφλών». Είναι «των ασθενούντων η επίσκεψις, των καταπονουμένων η σκέψη και η αντίληψις, αλλά και των ορφανών η βοηθός». Οι πρεσβείες της καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα της ζωής των ανθρώπων. Φέροντας η Παρθένος το ωμοφόριό της, προστατεύει το ανθρώπινο γένος και το καλύπτει με τη μητρική της προστασία. Γι’ αυτό κι εμείς καταφεύγουμε στις πρεσβείες της Παναγίας, για να απαλλαγούμε από τους σωματικούς πειρασμούς, τους κινδύνους και τις δοκιμασίες, τις δυσχέρειες στην οικογενειακή μας ζωή και τις αποτυχίες στην καθημερινότητά μας, κυρίως όμως, για να ζητήσουμε από αυτήν τη θεραπεία της ψυχής και του σώματος κατά τις στιγμές της ασθενείας μας.

Επιτρέψτε μου, λοιπόν, σήμερα, σε αυτήν τη θεομητορική εορτή της Αγίας Σκέπης, που μας μεταφέρει στη Βασιλεύουσα Πόλη, στην Κωνσταντινούπολη, την κατ’

εξοχήν πόλη της Παναγίας, σε αυτήν την εορτή που μας θυμίζει την ιδιαίτερη προστασία της Παναγίας προς το Γένος μας, να μεταφέρω στην αγάπη σας έναν φοβερό λόγο του Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού που αναφέρεται στην προστασία και την ακοίμητη πρεσβεία της Θεοτόκου. Την ονομάζει, λοιπόν, «εξάλειπτρον της λύπης».

«Χαίρε, το μόνον της λύπης εξάλειπτρον»[1].

Α. Εξάλειπτρον της λύπης η Παναγία.

Εξαλείφει την κατάρα της Προμήτορος Εύας, εξαιτίας της παρακοής της στον Παράδεισο της τρυφής. Τα δάκρυά της προετοιμάζουν τον δρόμο της επιστροφής και προαναγγέλουν τη νίκη κατά του θανάτου και της φθοράς. «Από τα δάκρυα αυτά, ο Θεός έφτιαξε τη δεύτερη Εύα, την Παρθένο Μαρία. Τη μετάνοια της Εύας την υλοποίησε σε πρόσωπο, στο πρόσωπο της Θεοτόκου. Χωρίς τα δάκρυα της Εύας δεν θα υπήρχε η Θεοτόκος, γιατί τα δάκρυα της Εύας πότισαν τα σπέρματα που γέννησαν τη Θεομήτορα»[2]. Έτσι, η Παναγία έγινε από τότε η πηγή της χαράς για την ανθρωπότητα. Έγινε η νοητή πηγή της Μερράς[3], της περιοχής αυτής όπου στάθμευσαν οι Ισραηλίτες κατά την πορεία τους προς την Χαναάν, εκεί που τα πικρά νερά μεταβλήθηκαν σε γλυκύτατα ύδατα. Από εκεί τα πικρά δάκρυα της ανθρωπότητας έγιναν γλυκύτατη πηγή χαράς. Έτσι, στο πρόσωπο της Κεχαριτωμένης Μαρίας που έφερε την πηγή της χαράς που είναι ο Χριστός, στέρεψαν τα δάκρυα της πρώτης Εύας και άνθισε το χαμόγελο της γλυκιάς ελπίδος για την αιώνια ζωή. «Η Παναγία είναι η επανόρθωση της Προμήτορος Εύας που έπεσε, διότι έδειξε την πραγματική ωραιότητα της ανθρώπινης φύσεως με την υπακοή της και την καθολική παρθενία της, η οποία είναι το κάλλος της ανθρώπινης φύσεως που έχασε η Εύα με την αμαρτία της παρακοής»[4]. Γι’ αυτό ψάλλουμε την ημέρα των Χριστουγέννων : «Σήμερα λύθηκε ο χρόνιος δεσμός της καταδίκης του Αδάμ, ο Παράδεισος μας ανοίχτηκε, ο διάβολος καταργήθηκε… η γυναίκα που προξένησε τον θάνατο σε κάθε σάρκα, αυτή που υπήρξε της αμαρτίας το όργανο, έγινε απαρχή της σωτηρίας σε όλο τον κόσμο δια της Θεοτόκου»[5].

Γι’ αυτό την μακαρίζουν οι γενεές των ανθρώπων. Γι’ αυτό την τιμούμε και τη μακαρίζουμε κι εμείς, μαζί με τις αγγελικές δυνάμεις και τα τάγματα των αγίων, διότι «μας ελευθέρωσε από την ποινή της παράβασης»[6]. Ακόμη, γεμάτος θαυμασμό, ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός θα συμπληρώσει χαρακτηριστικά : «Εσύ πήρες ύπαρξη από τη σάρκα μας και αντίδωρο ευδαιμονίας μας χάρισες. Τις λύπες κατήργησες, τα σάββανα του θανάτου έσκισες που μας τύλιγαν, την πρώτη κατοικία για εμάς την απεκατέστησες. Εμείς κλείσαμε τον Παράδεισο, συ τον δρόμο προς το δένδρο της ζωής μας άνοιξες πλατιά. Εξαιτίας μας προέκυψαν τα θλιβερά... Χάρη σε εσένα όμως, από τα θλιβερά μας ήρθαν τα καλύτερα»[7].

Β. Εξάλειπτρον της λύπης η Παναγία.

Η θαυματουργική της παρουσία διαπιστώνεται περίτρανα σε περιπτώσεις σωματικών κινδύνων. Όταν ασθενούμε, όταν κινδυνεύουμε, όταν βρισκόμαστε σε δύσκολες καταστάσεις και αντιμετωπίζουμε δυσκολίες και η ζωή μας βρίσκεται κάτω από τη δαμόκλειο σπάθη κάποιου άμεσου και απροσδόκητου κινδύνου, τότε καταφεύγουμε με εμπιστοσύνη στο πανάγιο πρόσωπό της και ο πρώτος λόγος που βγαίνει από τα χείλη μας είναι το όνομά της : «Παναγία μου, σώσε με την ώρα αυτή. Υπεραγία Θεοτόκε, βοήθει ημίν». Αυτό, άλλωστε, μαρτυρούν οι αναρίθμητες περιπτώσεις θαυματουργικής σωτηρίας διαφόρων προσώπων. Αυτό φανερώνουν τα πολλά ονόματα, τα οποία εμείς οι άνθρωποι δίνουμε στην κεχαριτωμένη Θεοτόκο : Γοργοϋπήκοο και Ελεούσα, Γιάτρισσα και Παραμυθία, Φοβερά Προστασία, Διασώζουσα και Ευεργέτιδα, Επακούουσα και Πονολύτρα, Οικονόμισσα και Πορταϊτισσα, Τριχερούσα και Γερόντισσα, όπως την ονομάζουν στο Άγιον Όρος. Κι όταν η επιστήμη και τα φάρμακα επιστρατεύονται για την υπερνίκηση μίας ασθενείας, όπως ακριβώς γίνεται στην περίπτωση της επιδημίας αυτής που μαστίζει την πατρίδα μας, τότε καταφεύγουμε στην Παναγία για να μας χαρίσει το ισχυρότερο φάρμακο, που είναι η χάρη του Θεού, η οποία θεραπεύει τα ασθενή και αναπληρώνει τα ελλείποντα. Γι’ αυτό και, μαζί με τον ιερό υμνογράφο, της λέμε : «των ιαμάτων το δαψιλές επιχέεις, τοις πιστώς υμνούσι σε Παρθένε»[8].

Δυστυχώς, δεν έχουμε καταλάβει το νόημα αυτής της πανδημίας, που δεν είναι άλλο από την επιστροφή μας στον Θεό, την εκζήτηση του θείου ελέους και την προστασία της Παναγίας. Άλλωστε, η πατρίδα μας έζησε χειρότερες καταστάσεις χωρίς φάρμακα και γιατρούς, με μόνη βοηθό την Παναγία και τα Ιερά Μυστήρια της Εκκλησίας μας, πολύ δε περισσότερο το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Αυτό δεν σημαίνει ότι υποτιμούμε την επιστήμη, αλλά και δεν την τοποθετούμε πάνω από το θέλημα του Θεού. Γιατί «όπου Θεός βούλεται, νικάται φύσεως τάξις»[9].

Μία τέτοια θαυμαστή παρουσία της Παναγίας, όπως και τόσες άλλες, στην Κωνσταντινούπολη με τους Αβάρους και τους πάσης φύσεως εχθρούς, στον καιρό της δουλείας, στον Μακεδονικό Αγώνα και στους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912, ζήσαμε και στην εποποιία του 1940, όπου φάνηκε για μία ακόμη φορά το ήρεμο θάρρος του μικρού λαού όταν αγωνίζεται απέναντι στους ισχυρούς της γης. Όπως μαρτυρούν οι στρατιώτες μας στα χιονισμένα βουνά της Βορείου Ηπείρου, την έβλεπαν με τα μάτια τους, ένοιωθαν την προστασία της, βίωναν τη σκέπη και τη βοήθειά της. Η Παναγία σκέπαζε τους στρατιώτες μας στο μέτωπο, σκούπιζε τα δάκρυα των πεινασμένων, των αμέτρητων ορφανών και των χηρών, δάκρυζε και αυτή στον πόνο των μητέρων που έχαναν τα παιδιά τους. Ζούσε, σαν μάνα που ήταν, το δράμα του λαού μας τις δύσκολες εκείνες ημέρες. Είναι χαρακτηριστικός στο σημείο αυτό ο ιερός υμνογράφος της Εκκλησίας : «Σκέπη πέφηνας, και σωτηρία, και αντίληψις, και προστασία, των Ορθοδόξων Ελλήνων Πανύμνητε· όθεν την Σκέπην την σην μεγαλύνομεν, και την θερμήν προστασίαν κηρύττομεν»[10].

Οκτώβριος 2020. Τίποτα δεν μας θυμίζει ο μήνας αυτός, ο μήνας του Αγίου Δημητρίου του Θεσσαλονικέως, από τα προηγούμενα χρόνια, εξαιτίας της λοιμικής αυτής ασθενείας.

Άδειοι οι ναοί μας από την παρουσία σας. Δεν θα έχουμε φέτος τις καθιερωμένες παρελάσεις, ούτε τις αποδόσεις τιμών σ’ εκείνους που στάθηκαν αντιμέτωποι με τις ταξιαρχίες των τότε εχθρών μας και σήμερα φίλων μας. Θέλω να πιστεύω ότι θα συνεχίσουμε σαν λαός να θυμόμαστε τις χρυσές αυτές σελίδες της ιστορίας μας για να μην εξαφανιστούμε από τον χάρτη της γης. Γιατί, ένας λαός που ξεχνάει την ιστορία του είναι καταδικασμένος να πεθάνει.

80 χρόνια ελευθερίας!

80 χρόνια από το ηρωικό έπος του 1940!

Μήνας ευγνωμοσύνης, αλλά συγχρόνως και αυτοσυνειδησίας για όσα δεν πράξαμε,

για όσα προδώσαμε η περιφρονήσαμε. Καιρός να οδηγηθούμε από την εθνική αμνησία που μας διακατέχει, στην αναγνώριση των εσφαλμένων μας. Καιρός να αντισταθούμε στην ηττοπάθεια, να σταθούμε στα πόδια μας και να κοιτάξουμε κατάματα αυτούς που έπεσαν στα πεδία των μαχών και μας άφησαν ως πολύτιμη παρακαταθήκη το «νυν υπέρ πάντων αγών». Η Υπέρμαχος Στρατηγός, η μεγάλη μητέρα μας, η Θεοτόκος, θα μας στηρίξει και τώρα όπως και πάντοτε και θα παρακαλέσει τον Υιό και Θεό της, αρκεί να το πιστεύουμε και να το θελήσουμε για να μας χαρίσει και πάλι την ευλογία και τη χάρη Του που τόσο έχουμε ανάγκη, προκειμένου να ξανανθίσει η ελπίδα και το χαμόγελο στις ψυχές του ταλαιπωρημένου λαού μας.

Αυτή και πάλι θα μας σκεπάσει τις δύσκολες αυτές ώρες, θα μας απαλλάξει από τη φοβερή αυτή ασθένεια, αρκεί να το πιστέψουμε. Αυτή, ακόμη, θα περιφρουρήσει την πατρίδα μας και σήμερα όπως και τόσες φορές, από τις επιθέσεις και τη μανία των γειτόνων μας.

«Τη Θεοτόκω εκτενώς», λοιπόν, «νυν προσδράμωμεν».

Βιβλιογραφία.

[1] Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Ἐγκώμιον δεύτερον εἰς τήν ἔνδοξον κοίμησιν τῆς Παναγίας Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας, ΕΠΕ 9,306.

[2] Ἐπίσκοπος Ἀχελώου Εὐθύμιος Στύλιος, Ἡ πρώτη, β’ ἔκδ, ἐκδ. Σήμαντρο, 1987, σ. 29.

[3] Ἐξ. 15,22.

[4] Ἅγιος Εἰρηναῖος Ἐπίσκοπος Λουγδούνου, Κατά Ἀρείων, PG 7,951.

[5] Ἀπόστιχα Ἑσπερινοῦ Χριστουγέννων.

[6] Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὅ.π., ΕΠΕ 9,289.

[7] αὐτόθι.

[8] Μικρός Παρακλητικός Κανόνας πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο.

[9] Τροπάριο Ὄρθρου Χριστουγέννων.

[10] Κάθισμα ἑορτῆς Ἁγίας Σκέπης.